

Sepon ja Oilin toiminta keskittyy Dzivarasekwan lähiöön Hararessa. Siellä asuu noin 125 000 ihmistä. He tukevat lasten koulunkäyntiä. Tanssiryhmä Da Group on tasokas ja saa paljon esiintymiskutsuja.

AIDS-ORVOT OVAT MEIDÄN LAPSIAMME

Oili Wuolle ja Seppo Ainamo löysivät toisensa Hararessa, Zimbabwea 1996. Seppo oli tukenut aids-orpojen koulunkäyntiä jo vuosia. Lapsista on tullut parin yhteinen tehtävä.

ANNA-LIISA HÄMÄLÄINEN TEKSTI / MARI LAHTI,
OILI WUOLLE JA SEPPÖ AINAMO KUVAT

K

aikki alkoi 8-vuotiaasta Patson-pojasta lokakuussa 1992. Silloin Seppo Ainamo lupautui maksamaan hänen koulumaksunsa, kun äidillä ei ollut varaa laittaa lasta kouluun.

– Summa oli ehkä parikymmentä euroa nykyrahassa, Seppo muistelee.

Seuraavana vuonna meni kouluun pikkuveli, ja Seppo hoiti koulumaksun. Sitten koulu otti yhteyttä: pari muutakin lasta olisi tuen tarpeessa.

Seppo tuki Patsonin koulunkäyntiä ylioppilaskirjoihinkin asti. Poika reputti ne, vaikka yläasteelle asti koulu oli mennyt hyvin.

Tuntui turhalta palata Suomeen

Seppo Ainamo, 76, oli muuttanut Zimbabwen Harareen kesäkuussa 1992. Hän toimi kauppakorkeakoulun kouluttajana ja opetti liikkeenjohtoa ja vientimarkkinointia pienille ja keskisuurille yrittäjille

Seppo Ainamo ja Oili Wuolle asuvat vuoroin Hararessa, Zimbabwea, ja Munkkivuorella, Helsingissä. – Kumpikin paikka tuntuu kodilta. Ja kummassakin on aina tekemistä, he kertovat.

“Lähiön kadut olivat täynnä ihmisiä ja jätkeasoja. Lapset riemuitsivat, kun he näkivät valkonaaman.”

itäisessä ja eteläisessä Afrikassa.

Koulutuspesti loppui 1995. Seppo tuumasi, että hänen oli turhaa lähteä Suomen heikoille työmarkkinoille. Hän perusti liikkeenjohdon ja neuvottelutaidon yrityksen Harareen. Se toimi viisi vuotta.

Oili Wuolle, 65, on tehnyt työuran Suomen Pankissa. Afrikkaan hän tuli Kansainvälisen Valuuttarahaston pyynnöstä konsultiksi. Hän työskenteli 1990-luvulla Lesothossa lukuisia lyhyitä jaksoja.

Vuonna 1996 Lesothon keskuspankin johtaja **Antoni Maruping** tarjosi runsaan neljän vuoden pestiä. Toimipaikka oli Macro Economic and Financial Management Institute of Eastern and Southern Africa, MEFM, alueellinen koulutusjärjestö. Oili lähti virkavapaalle Suomen Pankista, valuuttavaranon sijoitustoimistosta.

Kaikkialta kuului: Seppo, Seppo!

Oilin uuden afrikkalaisen työpaikan sihteeristö toimi Harareessa.

– Nyt Seppo, tänne on tullut lenkkeilystä ja koirista kiinnostunut suomalainen nainen, toimitti

Oilin kollega Suomen Pankista Sepolle Lusakassa, Sambiassa.

Oili ja Seppo tutustuivat 1996. Parihan heistä tuli, jäyhän oloisesta miehestä ja vilkkaasta naisesta.

Tuolloin Seppo oli jo kahdeksantoista aids-orvon koulukummi. Lisäksi hän teki koulutustyötä sokeiden ja vammaisten parissa Ruotsin ja Tanskan kehitysyrityshankkeissa.

Seppo vei Oilin lähiöön, jonka nimi on Dzivarasekwa. Siellä asuu nykyään noin 125 000 ihmistä.

– Kadut olivat täynnä ihmisiä ja jätkeasoja. Siellä oli äärimmäisen köyhää. Lapsia oli joka puolella, ja he riemuitsivat, kun näkivät valkonaaman, *murungun*. Aina kuului: Seppo! Seppo! Seppo on siellä vieläkin valkonaaman yleisnimi.

Koulu on mahdotonta ilman käteistä rahaa

Oili ja Seppo löysivät ison yhteisen tehtävänsä kummilapsista. Zimbabwessa lapsilla on oikeus kouluun, mutta ei oppivelvollisuutta. Koulutus on kallista: lukukausimaksut, koulupuvut, kirjat ja opiskelutarvikkeet pitää maksaa itse.

Oili Wuolle teki työuransa Suomen Pankissa. Afrikkaan hän lähti ensi kertaa konsultiksi 1990-luvulla.

“Lupaamme lapsillemme peruskoulutuksen: seitsemän vuotta ala-astetta ja neljä vuotta yläastetta.”

19-vuotias lukiolainen Letwin Chakanetsa vieraili keväällä viiden viikon ajan Suomessa globaalikasvatuskierroilla. Hän tapasi kiertueella koululaisia ja myös poliittisia vaikuttajia, esimerkiksi Jenni Haukion.

Koulu muuttuu mahdottomaksi perheelle, jolla ei ole käteistä.

1990-luvun lopussa toiminta laajeni. Koulut tarjosivat lapsia kummiohjelmaan. Kummeja löytyi Sepon ja Oilin verkostoista. Muun muassa Suomen Pankin pääjohtaja **Sirkka Hämälinen** kävi 1997 työmatkallaan Harareessa ja otti siltä istumalta kaksi kummilasta, tytön ja pojan. Hän tuki heitä aikuisuuteen asti.

Vuonna 2002 Oili ja Seppo perustivat Harareen säätiön, Dzikwa Trust. Suomeen he perustivat 2003 Zimbabwen Aids-orvot Ry:n.

– Emme ole tarkasti laskeneet, mutta varmasti yli 2000 lasta on käynt koulua säätiön kautta.

Tänä vuonna Dzikwa Trust huolehtii Oilin taulukon mukaan 387 lapsen koulumaksuista.

– Lupaamme lapsillemme peruskoulutuksen: seitsemän vuotta ala-astetta ja neljä vuotta yläastetta. Useat kummit ovat kyenneet rahoittamaan lukion ja muutamat jopa jatko-opintoja, Oili kertoo.

Orpo tyttö on haavoittuva

Oili ja Seppo tuntevat kummilasten kotitaustan ja elämäntilanteen. He keräävät todistukset kolmesti vuodessa, lukukausien jälkeen.

– Voi olla, että huoltaja edellyttää lapsen lähtevän pellolle kuokkiimaan, myymään vihanneksia tai huolehtimaan kodista ja pienemmistä sisaruksista, Oili kertoo.

Kun zimbabwelaisessa perheessä on vähän rahaa, vain poika pannaan kouluun. Siksi Oilin ja Sepon lapsista kaksi kolmesta on tyttöjä.

Orpo tyttö on haavoittuva. Käytössä on morsiusraha, *lobola*, joka maksetaan tytön huoltajalle, kun tyttö siirtyy uuteen perheeseen. Käytännössä hänet myydään.

Niin kävi **Violetille**. Hän kirjoitti ylioppilaaksi hyvin arvosanoin 2010. Englantilainen kummi halusi tukea häntä yliopistoon.

Lahjakas Violet katosi ja meni naimisiin

Yhtäkkiä Violet hävisi, vaikka hän oli lähdössä yliopistoon.

– Kun sain häneen yhteyden, hän sanoi olevansa sukulaisten luona toisessa kaupungissa ja turvassa, mutta ei voinut puhelimesta kertoa enempää. Hän oli mennyt naimisiin, Oili kertoo.

Viime syksynä Oili sai tietää, että Violetin tati, joka oli hänen huoltajansa, oli suostutellut tytön avioliittoon.

Violetilla on nyt nelivuotias poika ja vajaan vuoden ikäinen tyttö. Mies on mukava ja käy töissä. Se tarkoittaa, että he ovat monen sukulaisten tuki ja turva.

– Nyt Violet haluaa jatkaa opintojaan ja suorittaa ammattiopistossa henkilöstöhallinnon tutkinnon. Samainen kummi auttaa. Haaveet voivat vielä toteutua, vaikkakin eri tavalla, Oili kertoo.

Toimintakeskus kuolleen ruumiini yli

Vuonna 2006 Dzikwa Trust halusi ostaa maata Hararen kaupungilta. Tähtäimessä oli jättömaatilkkku, jolla toimi kaatopaikka ja jolla viljeltiin maissia.

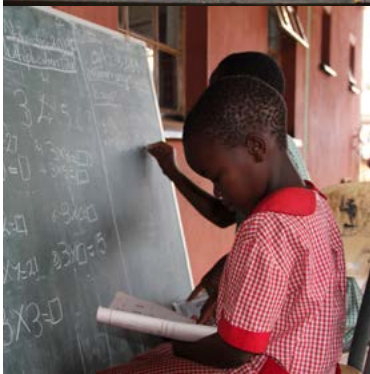
– Tänne rakennamme toimintakeskuksen, sanoi Seppo. Minä siihen, että vain kuolleen ruumiini yli. Se olisi liian vaikeaa hyperinflaation maassa, Oili muistelee.

Seppo oli todennut, että 125 kummilapsen toimintaa ei voi pyörittää autosta käsin. Nokian silloinen varatoimitusjohtaja **Pekka Ala-Pietilä** sanoi hänelle, että ei kannata rakentaa 125:lle. Niin lasten määrä kasvoi neljään sataan.

Sepon skottiverkostot hommasivat siemenrahat tontin ostoon. Rakennusprojektin vetäjäksi

“Kun perheessä on vähän rahaa, vain poika pannaan kouluun. Siksi kaksi kolmesta meidän lapsistamme on tyttöjä.”

Oili ja Seppo ovat mukana kummilasten elämässä monin tavoin ja pitkään. He tuntevat lasten taustan ja tarkistavat koulutodistukset kolmesti vuodessa, aina lukukauden päätteeksi.

Seppo Ainamo on tuttu kasvo Dzivarazekwan lähiössä. Vapaaehtoisilla työntekijöillä ja kummivierailla on suuri merkitys toiminnan arjessa. He muun muassa antavat tukiovetusta.

“Olemme ylpeitä. Lapset ja heidän etunsa on kaiken ydin. Välillä on hyvä sanoa itselleen, että olemme saaneet paljon aikaan.”

LISÄÄ TIETOA:

zim-orvot.org
facebook.com/zimbabwenaidssorvot
zim-orvot@hotmail.com

Voit tukea yleiskummiudella tai osoittaa tukesi vaikka ruokailuun, terveydenhoitoon tai harrastuksiin.

saatiin Zimbabwen suurimman kiinteistösijoittajan, Old Mutualin, vanhempi kiinteistöasiantuntija. Rakentaminen alkoi 2007, ja viimeinen rakennus valmistui 2013.

Aidatulla tontilla on nyt kaikki mitä toimintakeskus tarvitsee. Oili luettelee talot ja rahoittajat yhtä tarkasti:

Keittiö-ruokasali-rakennukseen saatiin rahaa Suomen valtiolta kolmannella yrittämällä. Lasten pesutilat on rahoittanut Unicef Zimbabwe, toimiston yksityiset skotlantilaiset, englantilaiset ja saksalaiset tukijat. Atk-keskuksen on rahoittanut Suomen Lusakan-suurlähetystö.

Vielä tontilla on porakaivo, kaksi 5000 litran vesitankkia, kaksi Unicef Zimbabwen lahjoittamaa konttia varastoiksi ja yksi Lohjan rotareiden lahjoittama pikkukontti. Siellä on myös hieno pallokenttä, jonka uudistuksen rahoitti Australian Hararen-lähetystö. Atk-keskuksen aurinkopaneelit ja akut hankittiin Tsekin Hararen-lähetystön avulla.

Toiminta on tutkittu läpikotaisin

Toiminnan uskottavuus on Oilille ja Sepolle tärkeää. He halusivat anoa valtion kehitysyhteistyövaroja. Suomen yhdistys ja Zimbabwen-säätiö perustettiin myös tätä silmällä pitäen.

Oili korostaa rahoitusta ja sen jatkuvuutta. Suomesta yhdistys sai 2006–16 lähes 800 000 euroa kehitysyhteistyövaroja, skotlantilaiselta järjestöltä 200 000 euroa. Saksassa on vahvat tukijoukot.

Toiminta on tutkittu läpikotaisin Saksassa ja Englannissa. Kumpikin maa hyväksyy yhdistykselle tehdyt lahjoitukset verohyvityksen piiriin.

Oili ja Seppo sanovat, että verkostot ja hyvä yhteydenpito tukijoihin ovat olennaiset. He ovat olleet Hararassa pitkään. Konsepti on onnistunut ja poikkeuksellinen.

– Olemme ylpeitä. Lapset ja heidän etunsa ovat kaiken ydin. Välillä on hyvä sanoa itselleen, että olemme saaneet paljon aikaan. Huoli on aina välittömissä tarpeissa: mitä puuttuu tältä vuodelta, kuinka paljon rahoitusta on keräämättä. Harvoin kerkeää fiilistellä, Oili kuvailee.

Emme voisi toimia ilman vapaaehtoisia

Tänään kummitoiminnan raha kerätään yksityisiltä, sillä valtion rahoitus on loppunut.

– Emme voisi pyörittää toimintaa ilman kummeja, muita yksityisiä lahjoittajia ja vapaaehtoisia. Yhdistyksen hallitus Suomessa on sitoutunut ja osaava, Oili kertoo.

Vapaaehtoiset ja kummivieraat vetävät kerhoja, palloilua, leikkiä, tukiovetusta. He auttavat Suomen toiminnassa ja tapahtumissa.

Oilin ja Sepon luona käy myös paljon vieraita ja opiskelijoita työharjoittelussa. Sepon kolme aikuista lasta ja heidän lapsensa ovat käyneet Hararassa. Henkilökuntaa Hararassa Dzikwa Trust -säätiöllä on 17 – osa heistä ”meidän lapsia”.

Suku söi lapsille tarkoitetut ruoat

Vuonna 2003 Seppo ja Oili alkoivat valmistaa lapsille lämmintä ruokaa avokeittiössä koulun takapihalla.

– Sitä ennen veimme ruokaa lasten koteihin. Lapset eivät sitä saaneet, kun sukulaiset veivät heidän ruokansa, Seppo kertoo.

Vuonna 2009 tarjottiin lähes 150 000 lämmintä ateriaa. Marraskuusta 2010 asti ateriat on valmistettu toimintakeskuksen keittiössä ja tarjottu ruokasalissa. Suurkeittiökalusteet ovat Espoon Hansakallion koulusta, ruokatuolit

Klaukkalasta, pöydät Espoosta.

Dzikwa Trustilla on myös ympäristöohjelma. Hararen kaupungilta vuokratuilla 60 hehtaarilla kasvatetaan polttopuuta, siellä on taimitarha, hedelmä- ja vihannespuutarhat sekä peltometsäviljelyä. Pienviljelijöitä opetetaan viljelemään maissia ja tyypeä sitovia puulajeja. Hankkeessa toimivat Helsingin yliopisto/Vitri sekä Binduran yliopisto ja Zimbabwen metsähallitus.

Sytyvimmin Oili kertoo kulttuuriryhmästä. Kymmenen vuotta sitten saksalaisten kummien tuella aloitettu Da Group on valittu Zimbabwen parhaaksi. Lapset esiintyvät lähetystöjen ja kansainvälisten järjestöjen tilaisuuksissa.

Tarinaa palaa myös ensimmäinen kummilapsi, Patson. Hän kuuluu sukuun, jossa on taitavia tanssijoita ja soittajia.

– Yksi Patsonin eno on ammatitanssija. Hän kouluttaa meidän lapsia, Oili kertoo.

Kaikkivoipaisuuden tunne on kadonnut

Munkkivuoren-kodissa puhelimet soivat ja tuuttaavat viestejä tauotta. Kummit haluavat tietoa lapsistaan.

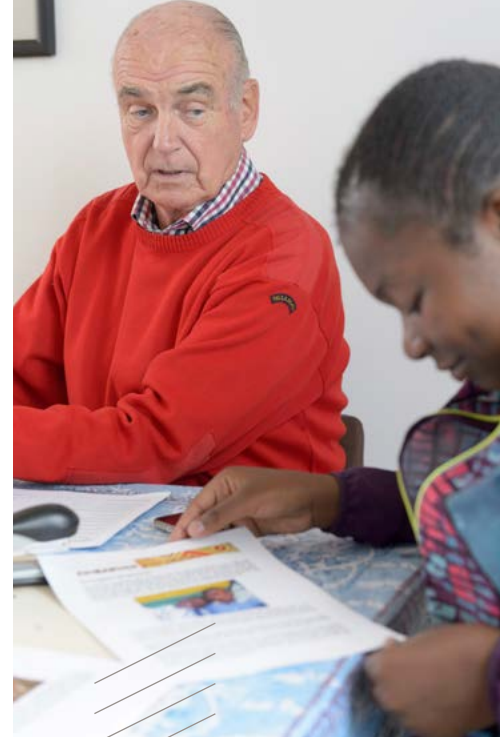
Koti on Suomessa ja Zimbabwessa. Hararassa Oili ja Seppo asuvat vuokralla omakotitalossa. Kuten kuuluu, heillä on puutarhuri ja sisäkkö. Lisäksi talossa asuu nuori mies, **Tendai**, joka on ollut perheessä syntymästään asti.

– Palkkasin hänen äitinsä **Futuren** lokakuussa 1992. Hän odotti silloin Tendaita.

Emme ole adoptoineet häntä, mutta tuemme häntä ja hän auttaa meitä, minkä rugbyn peluulta ehtii, Seppo kertoo.

Oili sanoo, että Afrikka kasvattaa kärsivällisyyttä ja kekseliäisyyttä. Se on opettanut arvosta-

Seppo Ainamo sanoo, että suomalaisen elintasolla ei vaadita paljon, jotta voi tukea. – Täältä johdetaan projektia, hän naurahtaa, kun puhelin soi ja viestittää taukoamatta.

maan Suomen hyvinvointipalveluita ja sitä, mitä verorahoilla saa.

– Mutta kaikkivoipaisuuden tunne on kadonnut. En voi muuttaa kaikkea enkä pelastaa ketään. Voin auttaa ja tukea, mutta jokainen lapsikin valitsee itse elämänsä.

Arki antaa myös valtavasti iloa. Kaikella osaamisella on käyttöä.

– Olemme etuoikeutettuja. Meillä on toinen kotimaa, jossa meillä on mielekästä toimintaa. Ei tarvitse pyörittää peukaloita siellä eikä täällä. Yleensä on kiire, Oili sanoo.

Mitä kuuluu Patsonille, josta kaikki alkoi?

– Hän on vankilassa, Seppo vastaa vakavana.

Siitten kasvot sulavat hymyyn: – Patson työskentelee vanginvartijana. Hän täytti lokakuussa 31 vuotta ja on perheellinen mies. Hän ei enää asu Hararassa, mutta käy aina moikkaamassa meitä, kun hän vierailee Hararassa. •

“Afrikka kasvattaa kärsivällisyyttä ja kekseliäisyyttä. Se opettaa arvostamaan, mitä verorahoilla Suomessa saa.”